

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Jurányi Lajos Egyesületének története

Megyénk szellemi életében jelentős szerepet és kulturális értéket tölt be a TIT Jurányi Lajos Egyesülete. Magában hordozza a múltat, a jelent és egy kicsit előrevetíti a jövőt. Történelmet idéz, hiszen az egyesület fontos része az 1841- ben alapított Királyi Magyar Természettudományi Társulat jogutódjának, a TIT-nek (Tudományos Ismeretterjesztő Társulat). Említést érdemel, hogy 1841-ben Bugát Pál kezdeményezésére a reformkor kiváló magyar tudósai, közéleti személyiségei valamennyien az ismeretterjesztés ügye mellé álltak és a társulat alapító tagjai lettek.

Egyesületünk helyi gyökerei is több mint száz évre nyúlnak vissza, amikor is Nyíregyházán a város értelmisége megalakította a Bessenyei György Művelődési Kört. A Bessenyei Kör egyik ága, mai is élő hajtása a szabadliceális előadásokból tovább fejlődött és megőrzött TIT Bessenyei György szabadegyetem.

A nyíregyházi TIT mint megyei szervezet a rendszerváltáskor (1990) alakult önálló egyesületté és Jurányi Lajos európai-hírű orvos, botanikus nevét vette fel. Emléktáblával örököztük meg nevét egykori szülőháza helyén álló Luther-ház falán.

Jurányi Lajos, botanikus, egyetemi tanár, a budapesti egyetemi növénykert (fűvészkert) igazgatója, született Nyíregyházán 1837. augusztus 25-én, meghalt Abbáziában 1897. február 27-én. 1862-ben a pesti egyetemen orvosdoktor lett. 1863-ban a Schordan –féle ösztöndíjat elnyervén, Bécsben egy évig növényanatómiai és fiziológiai tanulmányokkal foglalkozott. Tanulmányait 1864-65-ben Jenában Pringsheim professzor keze alatt folytatta. 1866-ban a pesti egyetemen a növénytan rendkívüli, 1871-től kezdve rendes tanára volt. 1871-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező, 1882-ben annak rendes tagja lett. A Királyi Magyar Természettudományi Társulat növénytan szakosztályának megalakulásától (1891) kezdve haláláig elnöke volt. Tudományos munkásságában a Schleiden által megindított új irányt képviselte. Életrajzának és munkáinak jegyzéke: Mágocsy-Dietz, Jurányi emlékezete (Magyar Tudományos Akadémia 1901).

A régi és az 1990 évi alapító tagok között volt Westsik Vilmos, Vikár István, Bálint Károly, Porzsolt István, Hársfalvi Péter, Szilágyi Imre, Lábass Menyhért, továbbá Margócsy József, Bachát László, Katona Béla, Frisnyák Sándor, Fazekas Árpád, Székely Gábor, Kállay Kristóf, Mezey Károly, Várady József és még sokan mások.

A TIT Jurányi Lajos Egyesülete közhasznú értelmiségi szervezet. Társadalmi szervezetként politikai és gazdasági függetlenséggel rendelkezik. A szervezet legfőbb döntéshozatali szerve a Küldöttgyűlés, amely az éves működés rendjét, a költségvetést, a szakmai programokat, illetve az együttműködéseket meghatározza. Az Elnökség és az elnök irányító, koordinatív, munkaadói feladatait az Alapszabály rögzíti. A projekt menedzsment Elnökségi felhatalmazással bír, szakmai végzettsége megvan. A szervezet képviselője az igazgató. A törvényes működést az Ellenőrző és Számvizsgáló Bizottság ellenőrzi.

A munkatársi létszámból 6 fő felsőfokú, 1 fő középfokú végzettségű. Taglétszám: 125 fő. Idegen nyelvi szakfordító irodát működtet, határ-menti kapcsolatokat ápol.

Az Egyesület ismeretterjesztési, felnőttképzési/szakképzési tevékenységének közvetlen célterülete Szabolcs-Szatmár-Bereg, és a régió. Határok közeli földrajzi helyzetből adódóan az egyesület lehetőségeit és stratégiáját erőteljesen befolyásolja a „hármashatár” (Romániával, Ukrajnával, Szlovákiával) jelleg. A térség hátrányos (periférikus) földrajzi fekvése egyben az erőssége is, felértékelődik a Kárpátok Eurorégióban betöltött szerepköre: itt húzódik részben a NATO, és a schengeni határ. Ezért a TIT különösen fontosnak tartja a határ menti szakmai kapcsolatok ápolását, a felnőttképzés és az életen át tartó tanulás (LLL, LWL) európai kulcskompetenciáinak fejlesztését.

Az egyesület felnőttképzési tevékenysége már több mint 20 éves. Érvényes FAT intézmény-akkreditációval rendelkezik egy évtizede (AL-2435). Tevékenységei: *ismeretterjesztés, tehetséggondozás, anyanyelvápolás, szakmai át- és továbbképzések, felnőttképzési tanácsadás, informatikai képzések, nemzetközi bizonyítványt adó nyelvvizsgák lebonyolítása.*

Évente 8-10 OKJ-s, pedagógus-továbbképző, továbbá idegen-nyelvi tanfolyamot szervez. Kb. 500 fő az évi képzési kapacitása, az elmúlt 3 évben 58 OKJ-s szakmai képzést szervezett. Az OKJ-s képzések tartalma az informatikai szakmáktól (*gazdasági informatikus, programozó*) kiterjed a korszerű adminisztrációt és termelést támogató szakmákig (*logisztika, társadalombiztosítás, személyügy*). Képzési célcsoportok: pályakezdők, tartós munkanélküliek, inaktívak, pedagógusok és közművelődési szakemberek. Az OKJ-s képzéseket a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja támogatja.

Felnőttképzési szolgáltatásai: előzetes tudásszint-mérés, pályakorrekciós/képzési tanácsadás, egyéni konzultációs lehetőségek biztosítása álláskeresőknél. A LLL és LWL jegyében a formális képzések mellett nem-formális programokat is szervez. Éves nagyrendezvényei: Anyanyelvi előadások, Magyar tudomány ünnepe, Őszi Fizikus Napok, Kutatók éjszakája, Bessenyei György Szabadegyetem. Az egyesület fontos rendezvénye a „Tudás társadalma” - felnőttképzési konferencia sorozat. Ezt a Nyári Egyetemet váltotta fel.

Az egyesület tagjai és képviselői részt vesznek hazai és nemzetközi konferenciákon, kiállításokon, illetve országos civil fórumokon. A TIT Jurányi Lajos Egyesülete kezdeményezésére és koordinálásával 1998-tól tizenöt éven át működött a régióban a *TIT Északkeleti Regionális Tanácsa* 5 megye – 2 régiót átfogó – TIT szervezeteinek és az MTA DAB együttműködésével.

Szolgáltatásainak főbb területei: előadások szervezése és lebonyolítása (100 előadás/év), civil szervezetekkel közösen szervezett konferenciák, közismereti, közösségi szabadegyetemi sorozatok szervezése, tehetséggondozás (9 megyei és országos verseny), szakfordítás és tolmácsolás.

Az egyesület szabályozott jogi keretek között működik. TIT- TQM minőségirányítási rendszer követelményei szerint méri és értékeli a képzéseken résztvevők véleményét. A munkatársak, illetve az oktatók felkészültségével, az oktatástechnológiai eszközökkel, a tárgyi feltételekkel a résztvevők több mint 90%-a elégedett.

Külföldi kapcsolatai: Az Egyesület 15 éven át (1985-2001) működtette az európai integrációval foglalkozó nyíregyházi német nyelvű Nyári Egyetemet a Frankfurti Népfőiskolával együttműködésben. 1993 óta a szatmárnémeti Bíró Lajos Ökológiai Társasággal (Komsa József) környezetvédelmi témakörben munkamegbeszéléseket és

közös erdélyi turisztikai bejáró túrákat szerveztünk. 2003-ban az említett társaság képviselői aktív résztvevői voltak az Egyesületünk (50. éves) jubileumi konferenciájának. A konferenciát követő workshopon – a szatmárnémeti fiók-szervezeten kívül – bemutatkozott a Nyíregyházi Főiskola Beregszászi Tagozata (Orosz Ildikó), és az Erdélyi Múzeum Egylet (Kiss Szidónia) is. 2000 óta az országos Társulatunk szervezésében a szövetség tagjaként a TELC és az XPERT vizsgarendszerek hazai meghonosításában együttműködik a Német Népfőiskolai Szövetség (DVV) által létrehozott telc GmbH-val és a Hannoveri Népfőiskolával. 2010 óta a gyergyószentmiklósi Delta Info Line Kft. és a Közművelődési és Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, a sepsiszentgyörgyi Amőba Alapítvány, valamint a kolozsvári Erdélyi Múzeum Egylet számára terjeszti ingyenesen a TIT kiadványokat, folyóiratokat.

Az egyesület a küldöttgyűlés által elfogadott stratégia alapján szervezi fejlesztéseit és tevékenységét. Ennek fontos eleme a pályázati lehetőségek kihasználása, a projektek PCM (projekt-ciklus menedzsment) szemléletű kezelése és a források EU-s pályázatokkal történő növelése: TÁMOP 3.2.3-08/2 (Lépéssel a jövő előtt); TÁMOP 2.2.4-11/1 (Szakképzés határok nélkül).

Az elnyert pályázati projekteknek köszönhetően a megvalósítás során a TIT Jurányi Lajos Egyesülete fentiekben bemutatott közhasznú céljai, tevékenységei hosszabb távon fenntarthatóvá válnak. Négy területen érezhető a kedvező tendencia: 1. A pályázati támogatás innovációt és forrás-teremtést generál, fejlesztjük társadalmi, és felnőttoktatási kapcsolatainkat 2. Új lehetőségeket és dimenziót nyertek kapcsolataink a kistérségek és a szomszédos országok kulturális intézményeivel, civil szervezetekkel. 3. Az IKT fejlesztésével azt a felismerést közvetítjük az iskolák és művelődési intézmények felé: csak akkor tudják a helyi értelmiség-megtartó tudásközpontot kialakítani, ha az információs- kommunikációs-technológiát beépítik a helyi kulturális életbe, a tanári gyakorlatba, az életen át tartó tanulás folyamatába. 4. A korszerű eszközök beszerzésével, egyesületünk legalább középtávra biztosítani tudja versenyképességét az élethosszig tartó tanulás régiós-piacán.

Meglévő tananyagok fejlesztésével, újabb képzések akkreditációjával határozott célunk a különböző szakmai és továbbképző események számának növelése. Tananyagfejlesztéseink arra is irányulnak, hogy a továbbképzésekkel javítsuk a minőség irányítás, és minőséget (felnőttképzés, oktatás, kultúra-művelődés). Ezek a projektjeink egy új típusú informális tanulást is megalapoznak.

összeállította: Dr. Hargitai János

(2012. szeptember 01.)